

Konkurence jako faktor efektivnosti

Šlapanice 2004

Strečková:

- „Praxe dokazuje, že vytváření konkurenčního prostředí uvnitř veřejného sektoru všude tam, kde je to provozně možné a finančně únosné, přináší typický efekt konkurence a tím je zlepšování **vztahu mezi velikostí nákladů a produkovaným užitekem** (zdůraznil I.M.). Svobodná volba školy stejného druhu, svobodná volba lékaře, zadání veřejných zakázek veřejnému sektoru cestou grantů, veřejných soutěží apod., to vše přispívá k vytvoření prostředí efektivnosti ve veřejném sektoru. Toto konkurenční prostředí ovšem přináší svůj efekt pouze tehdy, jestliže je uveden do života další jmenovaný faktor, a to je financování podle jeho výkonů a užiteků...“

- Na druhé straně jsme právě v praxi často svědky, že konkurence je vnímána v prostředí veřejného sektoru jako něco cizího, nevídaného, škodlivého. Jako jev, který je nežádoucí, neboť vede k vyšším nákladům, nevyužití kapacit a zdrojů.
- setkáváme se s požadavky na redukci kapacit v zájmu nižších nákladů, vytváření „promyšlených“ sítí poskytovatelů služeb, které by zajistily koordinovanou investiční politiku a bojovaly s možnými duplicitami v nabízených službách, apod.

Reforma VF v ČR:

- vnitřní konkurence o dané finanční zdroje.... „tolik nutný prvek ...“
- Konkurence je zde v jedné řadě s dalšími moderními (a žádanými) prvky nové fiskální soustavy: tlakem na výkonově orientované rozpočtování, nastartování procesu výdajových auditů, periodickým monitorováním a analýze výsledků a přínosů konkrétních výdajových programů, vyšší odpovědnosti správců kapitol za plnění cílů s danými finančními prostředky, vyšší otevřenosti a transparentnosti vůči nejširší veřejnosti – klientům

VS a konkurence

A: Která jsou relevantní místa výskytu a kontaktu VS s konkurencí?

B: O co se soutěží?

C: Kdo s kým?

D: Předpoklady...

E: Dopady absence předpokladů...

A. Která jsou relevantní místa výskytu a kontaktu VS s konkurencí?

- uvnitř VS
 - jeden typ služeb (činností) zajišťuje potenciálně více subjektů
 - institucionálně
 - finančně
 - boj o rozpočtové prostředky (viz odkaz (3)) (jednotlivá „odvětví“, resp. jejich „veřejné“ části)
- VS kontra další sektory
 - ziskový privát (cream skimming)
 - neziskový (NGO) (zejména sociální služby)
 - domácnosti (např. vzdělávání)

B: O co se soutěží?

- obecně o peníze a v návaznosti na to:
 - klienty, výkony, služby, kapacity (možnost jejich budování) pokud s sebou přináší prostředky
 - přízeň politiků (lobbing, PR, mediální politika)
 - zřizovatele
 - zařazení do garantovaných sítí
- o možnost dělat věci tak, jak chtějí (míra autonomie, seberealizace, vědecké aspirace, svoboda tvorby...)
- o jiné než finanční zdroje
 - kvalitní pracovní sílu
 - budovy, majetek...

- *soutěžní prvky se vyskytují i tam, kde se bezprostředně nefinancuje podle výkonu, ale není to tak výrazné a převažuje spíše koordinace – postupy státního zastupitelství, soudů...*
- *naopak tendence „rozdělovat a panovat“ viz VZP*

C: Kdo s kým?

- C: kdo s kým:
- manažeři reprezentující celé instituce
- výkonní pracovníci mezi sebou a někdy (soutěž o granty) s jinými jinde
- ...

D. Předpoklady k tomu, aby konkurence napomáhala vyšší efektivnosti využití zdrojů:

- financování podle výkonů
- vícezdrojové financování
- pokud možno soulad jurisdikce s okruhem potenciálních uživatelů veřejně poskytovaných statků a služeb
- vyřešení otázky „co s těmi, kdo v konkurenci podlehnou“
- standardizace výstupu, resp. schopnost artikulovat parametry (kvantitu a kvalitu) výstupu
- ...?

E. Co se děje, když podmínky splněny nejsou:

- Růst fixních nákladů
- rigidita kapacit a s ní související přebytek nabídky.
- Je to dražší (z pohledu veřejných rozpočtů, je tu ještě subproblém celkových nákladů – např. náklady domácností...),
- na druhé straně to přináší potenciálně vyšší úroveň kvality (dostupnost služeb, větší variabilita služeb, méně klientů na poskytovatele.
- Nezbytně to nemusí být neefektivní.
- Distribuční problémy – někde mají služby lepší a platí stejně jako jinde...